

V y j á d ř e n í

Starostka obce Lidice, okr. Kladno paní Veronika Kellerová mě požádala o vyjádření k reportáži České televize v pořadu Reportéři ČT odvysílané dne 10.6.2019 pod názvem „V předvečer tragédie“ v níž pan PhDr. Vojtěch Kyncl, PhD., historik Historického ústavu Akademie věd ČR označil za udavačku lidickou ženu paní Alžbětu Doležalovou. Jedná se o ženu, která se v roce 1945 vrátila z koncentračního tábora Ravensbrück s podlomeným zdravím, byla pro TBC hospitalizována v Thomayerově nemocnici v Praze – Krči, kde v prosinci 1946 zemřela. Starostku zajímalo, zda je možné považovat tuto reportáž za právně validní.

Posoudil jsem veškeré dostupné písemnosti, z nichž jsem učinil následující poznání:

Ke svému závěru dospěl dr. Kyncl pouze na základě jediného důkazu a sice písemného záznamu ze dne 11.12.1945 a snad též dopisovaného dodatečně ve stejném znění do pamětní knihy četnické stanice. Záznam sepsal četnický strážmistr protektorátního četnictva četnické stanice Buštěhrad v okrese Kladno, Evžen Ressler, nejméně od prosince 1945 již štábní strážmistr SNB. Opřel svůj záznam o hlášení velitele četnické stanice v Buštěhradě, vrchního strážmistra Adalberta Babůrka učiněného dne 2.6.1942 tajné státní policii (dále jen gestapo) v Kladně o tom, že „bylo zjištěno“, že v Lidicích č.93 se zdržuje židovka Štefanie Mikešová, nar. 22.11.1906. Téhož dne byl ihned proveden soupis zadržených movitých věcí, byla zadržena, předvedena a předána spolu se spisem gestapu v Kladně. Podpis na protokolu hlášení pro gestapo byl parafován vrchním strážmistrem Babůrkem, podpis na seznamu zadržených věcí podepsán ani parafován není, není tedy zřejmé, kdo věci sepsal. Na zadní straně protokolu je potvrzeno podpisem příslušníka kladenského gestapa Guttwengerem převzetí jedné ženy dne 2.6.1942 ve 22.15 hod.

Základní dokument ze dne 2.6.1942 tedy neobsahuje nic o tom, že by jedna z lidických žen, konkrétně Alžběta Doležalová, roz. Káclová, udala četnictvu Štefanie Mikešovou, jakožto svoji podnájemnici a židovku, která svůj rasový původ dosud před německými a protektorátními úřady tajila. S údajnou udavačkou nebyl sepsán žádný protokol o sepsání s osobou podávající udání. Je s podivem, že při německé důslednosti a při požadování této důslednosti po českých úředních osobách nebyl tento protokol sepsán.

Ve svém svědectví z prosince 1945 však štábní strážmistr SNB Evžen Ressler uvedl, že: „...Dne 2.VI.1942 odpoledne dostavila se na zdejší stanici Alžběta Doležalová, narozená 24.II.1904, manželka hutníka Josefa Doležala z Lidic čp. 93, která oznamovala, že u nich bydlící Štěpánka Mikešová jest židovského vyznání a dle nařízení německých úřadů se jako židovka nehlásila.“ Toto udání přijímal Ressler a údajně se snažil udavačce toto chování rozmluvit a teprve pak byl případ nahlášen do Kladna gestapu, jak uvedeno výše. V přítomnosti druhého strážmistra Františka Caby (který sloužil mimochodem jen do

8.6.1942) a obecního starosty Františka Hejmy (zastřelen v Lidicích s ostatními lidickými muži) zjistil, že Štěpánka Mikešová je skutečně židovka.

Je nevěrohodné, že by hlášení poskytované gestapu neobsahovalo informace o tom, kdo udání Štěpánky Mikešové učinil. Velitel četnické stanice k tomu byl povinen a byla to v té době obvyklá praxe, v jiných případech se tak dělo zcela samozřejmě. Navíc měli udavači za protektorátu výsadní postavení. Vždy se zaznamenaly do udání nacionálně zadržené osoby a osobní údaje těch osob, které udání učinily. S takovými udavači se pak také v některých případech dále „pracovalo“. O údajné udavačce nejsou zmínky ani v protokolech o výsleších Vojtěcha (Adalberta – německá verze jména Vojtěch) Babůrka, Haralda Wiesmanna – velitele gestapa v Kladně, zaměstnanců a komisařů gestapa Wilibalda Bürgera, Franze Brixela, Oskara Felkla, Heinricha Fabera, Alfreda Forkla, Waltera Forstera, Petera Porsta, Otto Gehleho, Hanse Guttwenigera a Rudolfa Vlčka. Všichni ochotně vypovídali o československých spolupracovnících a udavačích nebo o příležitostných udavačích. Odváděli tím pozornost od vlastních zločinů a snažili se vzbudit dojem, se Češi navzájem udávali. Pokud by někdo z lidických občanů udal svoji židovskou podnájemnici, jistě by takovou událost alespoň někteří příslušníci gestapa nezapomněli a o takové osobě by vypovídali. To se ale nestalo, jednalo se zřejmě o rutinní záležitost českého četnictva, které mělo v době heydrichiády zvýšenou starost o svoji existenci a tak vydali židovku gestapu ke konečnému řešení, k němuž došlo dne 17.8.1942 ve vyhlazovacím táboře Auschwitz-Birkenau.

Přestože Evžen Ressler zapsal své tvrzení do zprávy ze dne 11.12.1945, případně dříve jinam dodatečně, nikdy nenavrhoval k dokázání svého tvrzení o údajném udání Alžbětou Doležalovou žádné důkazy, takže nedal k dispozici žádné důkazy, které by on sám navrhoval nebo o nichž by kdokoli byl schopen říci, že byly navrženy, ale nebyly provedeny. Evžen Ressler nenechal provést důkaz výslechem svědka spolu s ním sloužícího strážmistra Františka Cáby, jehož výslech se přímo nabízel, protože tento svědek, stejně jak on sám, zatýkal Štěpánku Mikešovou a nenavrhoval vyslechnout ani jakékoli jiné osoby, které by byly schopné potvrdit, že o zatčení a následné předvedení na gestapo se zasloužila jiná osoba než četníci z Buštěhradu.

Evžen Ressler tak mohl osamoceně uvádět ústně nebo písemně cokoli, protože Štěpánka Mikešová byla jako židovka zavražděna v nacistickém vyhlazovacím táboře a Alžběta Doležalová se vrátila z nacistického koncentračního tábora v tak zuboženém zdravotním stavu, že se do Buštěhradu nebo kamkoli jinam již vrátit nemohla a zakrátko v nemocnici v Praze zemřela.

Mám tedy za to, že Evžen Ressler svým osamoceným tvrzením o údajném udání Alžběty Doležalové svaluje svoji vinu za smrt Štěpánky Mikešové na druhou osobu, když pro svoje tvrzení nepředložil žádné důkazy a nebyly předloženy nebo zajištěny po válce ani jinou osobou. Odvysílanou reportáž nepovažuji za právně validní.

JUDr. František Šístek, zpracováno: 7.8.2019

od r. 1975 do roku 1979 prokurátor Okresní prokuratury v Mostě,
až do roku 1992 starší prokurátor Generální prokuratury České a Slovenské Federativní republiky,
od roku 1990 sekretář Komise pro stíhání nacistických válečných zločinců,
od roku 1992 dosud samostatný advokát, č.osv. ČAK 01733.